

شناسائی و ثبت پنج رقم بومی و زراعی زیتون ایران با استفاده از خصوصیات مرفولوژیکیمحمدرضا تسلیم پور^۱، علی اصغر زینانلو^۲

۱- مربی پژوهشی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی فارس، شیراز. ۲- استادیار پژوهشی بخش تحقیقات باغبانی موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، کرج.

*نویسنده مسئول

چکیده

ایران یکی از رویشگاههای مهم زیتون محسوب میشود بطوریکه تک درختان و یا توده های خودروی آن در مناطق مختلف کشور وجود دارد. در این تحقیق به منظور بررسی و ثبت صفات ارقام مهم بومی زیتون استان فارس از دستورالعمل ملی آزمونهای تمایز یکنواختی و پایداری (DUS) زیتون استفاده گردید. ارقام مورد مطالعه شامل تخم کبکی، دراک، دهقان، دوستی و شیراز بودند. دندروگرام ارقام نشان داد که ارقام به دو گروه اصلی تقسیم شده بطوریکه رقم شیراز در یک گروه و سایر ارقام در گروه دوم هستند.

واژه های کلیدی: زیتون، ارقام بومی، ثبت، DUS، استان فارس، ایران.

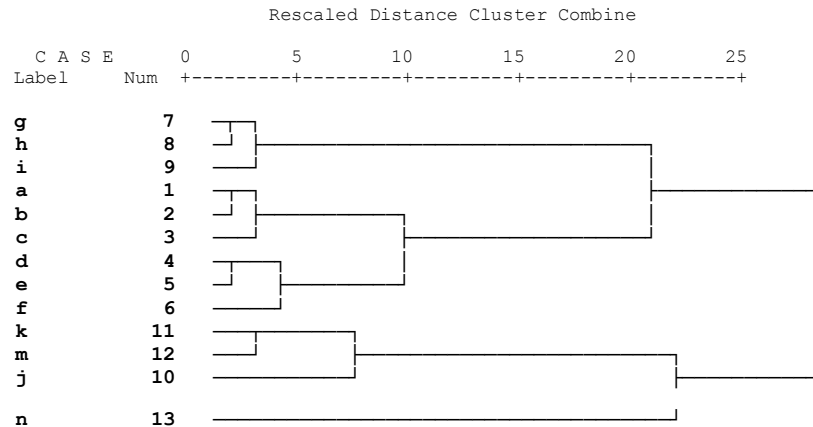
مقدمه

زیتون گیاهی مناسب با آب و هوای مدیترانه ای است ولی این گیاه با داشتن سازگاری مناسب در نقاط مختلف جهان که دارای آب و هوایی شبه مدیترانه ای بوده نیز کشت میشود. هم اکنون مناطق عمده تولید زیتون بین مدارهای ۲۵ تا ۴۵ درجه عرض جغرافیائی شمالی و جنوبی قرار دارند که در آنها زمستانهای بسیار سخت و شدیدی وجود ندارند. فرینی و فیوریونو (۱۹۹۶) یکی از راههای حفظ ژرم پلاسما و توسعه ژنتیکی زیتون را ایجاد بانک دانه ی گرده معرفی کرده اند. از گرده آن می توان در برنامه های هیبریداسیون، مطالعات بیولوژیکی، حفظ ژرم پلاسما و تولید گیاهان هاپلوئید استفاده نمود. سرانو و همکاران (۱۹۹۷)، ۱۷ کلون از ۱۰ کولتیوار کشت شده در منطقه النتجو ۱ پرتغال را پس از ۱۰ سال مطالعه انتخاب نمودند. این کلونها از لحاظ عملکرد و عدم آلودگی به ویروس SLRV^۲ مورد تایید قرار گرفتند. زیتون و همکاران (۲۰۰۸) در بررسی خصوصیات مرفولوژیکی و فیزیولوژیکی تعدادی از ارقام زیتون در کلکسیون زیتون در ناحیه نیمه خشک تونس گزارش کردند که در بین ارقام از نظر تراکم روزنه، سطح نسبی دریچه روزنه، ضریب هدایت روزنه، نرخ تعرق، چسبندگی دمبرگ در برگهای جدا شده دارای اختلاف معنی دار است.

مواد و روشها

جهت انجام این پژوهش در استان فارس ارقام زیتون بومی شامل تخم کبکی، دراک، دهقان، دوستی و شیراز انتخاب و با استفاده از دستورالعمل ملی آزمونهای تمایز، یکنواختی و پایداری در زیتون (آزمون DUS) مورد شناسائی قرار گرفت. از هر رقم به جزء دراک سه درخت انتخاب گردید. ثبت صفات بر اساس دستورالعمل DUS انجام شد. در یادداشت برداری صفات مربوط به برگ، از ۸ تا ۱۰ شاخه یکساله، ۴۰ عدد برگ بالغ انتخاب و ویژگی های آنها ثبت شدند. طول میانگرمه ها با استفاده از ۱۰ شاخه

^۱-Alentejo^۲-Strawberry Latent Ringspot Virus

شکل ۲: دندروگرام مربوط صفات برگ در ارقام مورد مطالعه در فارس

(a تخم کبکی ، b تخم کبکی ، c تخم کبکی ، d دوستی ، e دوستی ، f دوستی ، g دهقان ، h دهقان ، آدهقان ، j - شیراز ، k شیراز ، m شیراز ، n دراک).

منابع

- Ferrini, F. and P. Fioriono. 1996. Proposal for the setting up and use of a pollen bank in olive cultivar. *Oliva*, 62: 52-55.
- Serrano, J., M.F., Liato, M.F. Clara, F.T. Mirei and L. Amaral. 1997. *Olea europaea* L. cultivars in south Portugal. *Oliva*. 66: 51-53 .
- Zitoun, B., V. Bronzini de Caraffa, J. Giannettini, C. Breton, A. Trigui, J. Maury, C. Gambotti, B. Marzouk ,L. Berti. 2008. Genetic diversity in Tunisian olive accessions and their relatedness with other Mediterranean olive genotypes. *Scientia Horticulturae*. 21: 416-419.

Identification and registration of the fifth native olive cultivars using morphological markers

M.R. Taslimpour^{1*} and A.A. Zeinanloo²

1- Fars Research Center for Agricultural and Natural Resources, Shiraz, Iran. 2- Seed and Plant Improvement Institute, Karaj, Iran.

*corresponding author

Abstract

Iran is considered one of the origins of Olive plant (*Olea europaea* L.) since a large numbers of single tree and forests of wild old olive trees scattered all over different places of the country. A research work was formulated to evaluate and register important local cultivars of olive plants in Fars Province, according to national DUS instructions manuals of olive tree. In this research work the fifth of the local olive cultivars selected. These plants lists for the studies are as follows Dehghan, Derak, Doosti, Shiraz and tokhmeh Kabki. Dendrogram average linkage among cultivars showed that these cultivars are classified in to two different groups. Results showed that Shiraz cultivar stands in one group and rest of the cultivars in next group.

Keywords: olive tree, Registration, DUS, Iran.